

صنایع دستی خوزستان قبل از جنگ تحمیلی

اصالت است.

صنعت موج، جاجیم، چوخابافی در شوشتر و دزفول خصوصاً در شوشتر رواج دارد. زمینه فنی و کیفی این صنعت بسیار عالی است و در حال حاضر رو به انحطاط است.

در شوشتر پارچه‌های کنانی، عبا، شمد و پشه‌بند از نوع عالی بافته می‌شود که به‌لغت نبودن مواد اولیه و از بین رفتن نظام استاد و شاگردی که در اثر روال وزارت کار و بیمه‌های اجتماعی بوجود آمده است در حال رکود و از میان رفتن است.

صنعت سرامیک و سفال در اقله قط خوزستان زمینه ساخت دارد. در این صنعت مرهون جهت اشتغال رغبت بیشتری نشان می‌دهد. صنایع دستی در مناطق جنوب خوزستان و همچنین اطراف کارون زمینه دارد.

غیر از صنایع فوق طلا و نقره سازی از صنایع دستی اصیل و ظریف خوزستان است. و در شهرهای اهواز - دزفول و شوشتر رواج بیشتری دارد. شورای بازسازی مناطق جنگی اکنون برای توسعه هر یک از صنایع مذکور پیشنهاد لازم را ارائه می‌کند.

در مورد قالی بافی آنچه که برای منطقه بصورت کوتاه مدت و ضربتی لازم است استادکار و مواد اولیه است برای رشد قالی بافی ابتدا باید خود فرش بافان را زیر پوشش آموزشی گرفت و سپس با تشویق و آموزش افراد بیکار در کارگاه‌های دسته جمعی زمینه رشد این صنعت را فراهم نمود و بعد ابزار کار و مواد اولیه در اختیار افراد آموزش دیده گذاشت تا در محل سکونت و منزل خود کار کنند و تولیدات آنها نیز باید خریداری شود تا به‌دست واسطه‌ها نیفتد. البته در خرید باید قیمت مواد اولیه، زمان کار انجام شده و مرغوبیت کار در نظر گرفته شود.

در مورد گلیم استادکاران ایل قشقایی و کلا استادکارهای فارس تخصص و صلاحیت آموزش و ترویج را دارند. در مورد مواد اولیه نیز باید گلیم بافان را یاری داد.
در مورد صنعت موج و جاجیم بافی استادکاران

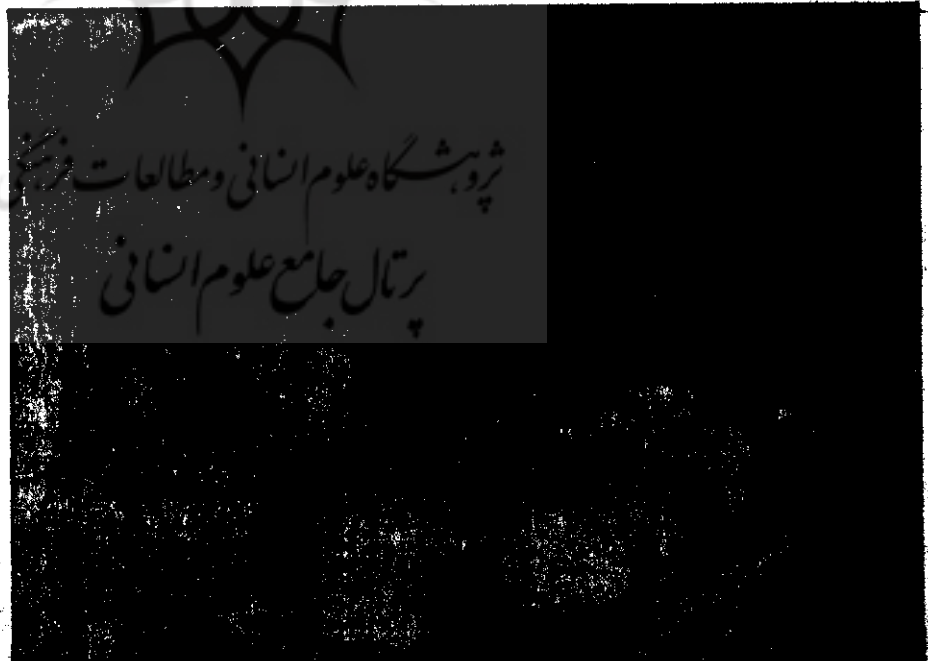
خوزستان نیز توسط مردم غیر بومی انجام گرفته است.

در منطقه خوزستان صنایع دستی‌ای از قبیل قالی بافی، گلیم بافی، موج بافی، پارچه‌های کنان و حصیر بافی در منطقه وجود دارد. که بطور اجمال بوضع فعلی آنها اشاره می‌شود:

قالی بافی از پشمهای بومی با کیفیت بدو مواد اولیه غیر مرغوب بافته می‌شود. این صنعت بیشتر در نواحی شمال و شمال غربی خوزستان رواج دارد و بدست زنان انجام می‌گیرد و برای احتیاجات عشایر و روستائیان مصرف می‌شود. البته در حال حاضر به بازار عرضه نمی‌شود.

زمینه بافت گلیم در ایلات و عشایر و روستا وجود دارد. این صنعت از منطقه فارس باین منطقه نفوذ کرده و از پشم محلی استفاده می‌شود که دارای

صنایع دستی خوزستان در مقایسه با سایر استانها غنی نیست، علت اصلی به روحیه و خصوصیات فرهنگی مردم منطقه مربوط می‌شود. در این منطقه خصوصاً بین مردم عرب زبان و عشایر بیشتر فشار کار و انجام امور زندگی بهمه زندهاست. و مردها فقط کارفرمانی و تعیین خط مشی زندگی را بهمه دارند. اموری که مردها در سایر استانها مانند گرومان، همدان و قم به آن می‌پردازند در خوزستان مورد توجه مردها نیست. لذا مردها بیشتر تمایل به کارهای فنی و کارخانه‌ای که تحت نظم اداری می‌باشند، دارند. بطور کلی چنین شغلهائی را ایده‌آل می‌دانند. با وجودیکه منطقه خوزستان از نظر کشاورزی نیز مستعد می‌باشد در این زمینه هم فعالیتها در حد تهیه حداقل احتیاجات می‌باشد. فعالیت چشمگیر در زمینه کشاورزی در

در دامپروری موثرند به کشت این نوع زراعت توجه شود

همچنین نصب کارخانه های ریسندگی (خصوصا از نوع ساخت داخلی که پشم ایران را می ریسند) و کارخانه های کمپوت و کسروسازی در کنار کشاورزی و دامداری ایلی و صنعتی ضروریست زیرا چنانکه قبلا متذکر شدیم فرهنگ مردان عرب بومی به چنین اشتغالاتی گرایش دارد. سفال سازی و سرامیک و ساخت مصالح ساختمانی در منطقه با توجه به نوسازی و بازسازی مناطق جنگی از امور مورد علاقه آنهاست.

پیشنهاد اولیه در مورد ایجاد صنایع جدید روستائی در مناطق جنگزده:

جهت بازسازی مناطق جنگی واحدهای صنایع کوچک، صنایع دستی، صنایع معدنی و کارگاههای

* قالی بافی در میان بومیان خوزستان با کیفیت بدو مواد اولیه غیر مرغوب وجود دارد که می باید با بکارگیری استاد کاران ماهر و مواد اولیه مرغوب زمینه رشد قالی بافان را فراهم کرد.

تحت پوشش کمیته فنی قادر به همکاری می باشند ذیلا مواردی از زمینه های موجود این کمیته جهت بازسازی مناطق جنگزده معروض می گردد:

۱- بلوک زن ۴ دستگاه و ظرفیت تولید هر دستگاه در ساعت /۱۰۰۰ بلوک - قیمت هر دستگاه حدود ۵۰۰ هزار تومان.

۲- دستگاه خشت زنی ۱۰ دستگاه و تولید هر دستگاه در ساعت /۵۰۰۰ خشت قیمت هر دستگاه حدود ۲ میلیون.

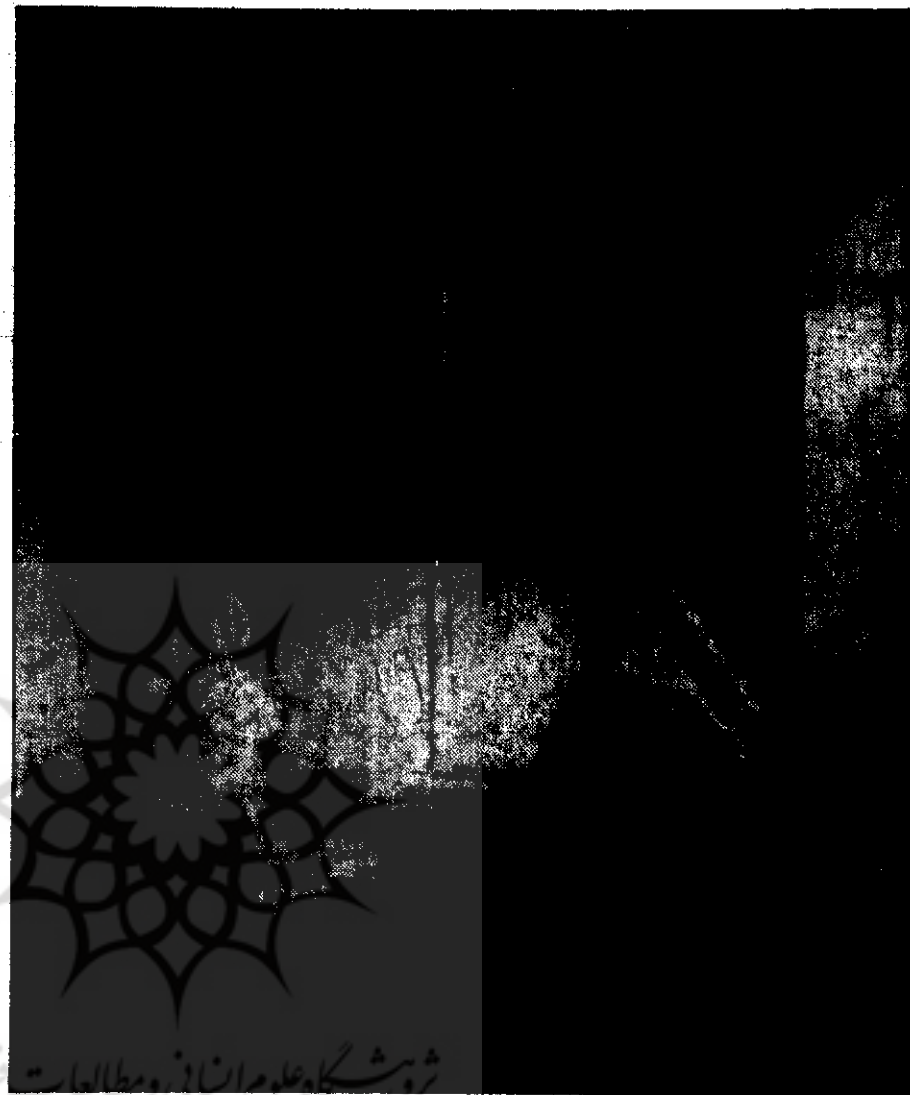
۳- دستگاه خشت زنی پرسی ۱۰ دستگاه و تولید هر دستگاه در ساعت /۲۶۰۰ خشت پرسی - قیمت هر دستگاه حدود ۱/۵ تا ۲ میلیون تومان.

۴- دستگاه نساجی پتو بافی دستی در ۸ ساعت ۳ پتو تولید میکند و هرماه کمیته فنی قادر است ۲۰ دستگاه تحویل دهد.

۵- دستگاه بافندگی پارچه با موتور که در سال ۴۰ دستگاه قابل تحویل است.

۶- دستگاه کلاف پیچ دستی که در سال /۱۰۰۰ دستگاه قابل تحویل است.

۷- دستگاه تک بار که در سال /۵۰۰ دستگاه بقیه در صفحه ۷۱

بامبر با چوب را فراهم نمود تا از این صنعت در میلان، میلان نوزاد و کودک و انواع چیزهایی که با چوب ساخته میشود استفاده نمود. از صنعت مختلطه حصیر و بامبر با چوب در قفسه سازی دکورها و با آمیزش چوب و گونی و کف و بافته هائی در این ردیف میتوان وسائل مورد احتیاج دیگری را نیز ساخت.

در این زمینه باید از محصولات چین، ژاپن و کشورهای آسیای شرقی تقلید شود.

در خلال کارهای ضربتی باید به کارهای بنیادی و ضروری در منطقه نیز پرداخت، مثلا جهت فنی شدن منطقه از نظر در خلال کارهای ضربتی باید به کارهای بنیادی و ضروری در منطقه نیز پرداخت، مثلا جهت فنی شدن منطقه از نظر مواد اولیه باید دامداری را توسعه داد و چون در آنجا هوا گرم است باید دامپروری صنعتی رشد یابد. با توجه باینکه یونجه ۴ یا ۵ برابر نقاط سردسیر بهره میدهد و علوفه در منطقه خوزستان فراوان است و این محصولات

شوستر تخصص چشم گیر دارند که باید از آنها استفاده نمود اما محصولات بدست آمده باید به شکل مطلوب در آیند مثلا مورجا را بصورت توبهای طویل بیافند و بوسیله ماشینهای خارزنی تبدیل به پتوهای پشمی درجه یک و یا با تغییر ابعاد برای روتختی و پرده استفاده بشود.

چوخا برای میلان، روتختی و غیره استفاده شود در این زمینه از استادکاران فارس و شوستر میتوان استفاده نمود.

در زمینه پارچه های کنانی شوستر دارای تخصص خاص است. با تکثیر ماشینهای بومی شوستری و بکارگرفتن استادکاران محلی و تهیه مواد اولیه میتوان این صنعت را احیاء نمود توسعه این صنعت در اغلب مناطق خوزستان امکان پذیر است. حصیر بافی با توجه به فراوانی مواد اولیه و احتیاجات جنوب در بیشتر مناطق آن قابل توسعه است. منتها با بکارگیری بافته های سنتی باید با استفاده از استادکاران طرح زمینه اختلاط حصیر و

شیخ فضل الله.....

ماند»

(مهدی بامداد: شرح حال رجال ایران ج ۳)
میرزا محمدخان قزوینی در یادداشت‌هایی بر کتاب «انقلاب ایران» تالیف ادوارد براون مینویسد:
«گفته میشود هنگامیکه شیخ فضل... در خطر مرگ بوده، روسها به او پیشنهاد کردند که پرچمشان را بر پام خانه‌اش بزند تا از هر گونه گزند ایمن باشد یا اینکه در سفارت روس پناهنده شود. اما شیخ زیربار این ننگ نرفته و جواب داد: «کشته شدن را به این کار ترجیح میدهم»
کسیکه به این درجه شجاعت و شهامت داشته و تا این اندازه آبروی اسلام و روحانیت را پاس دارد، آیا چنانکه مخالفش ادعا میکنند میتواند؛ تنها بخاطر جاه‌طلبی یا حسادت شغلی یا پول گرفتن از دربار یا سفارت روس دست به کاری بزند؟ وی مسیر شهادت را آگاهانه انتخاب کرد تمامی اتهامات و افتراات دشمنان را با خون خود پاسخ گفت و ثابت کرد که مخالفت وی با مشروطه نه بخاطر اتقایی

دربار یا روس بلکه بخاطر اسلام بوده و نیز مخالفت وی یک مخالف اصولی و مکتبی بوده است. زمان نیز ثابت کرد که ارزیابی شیخ در باره مشروطه و سران مشروطه به عنوان «نیروی ضداسلامی» که وابسته به انگلیس کاملاً درست بوده و تقی زاده‌ها و فروغی‌ها زمینه‌ساز و دستیار رضاخان‌ها از آب درآمدند.

اظهارات شیخ فضل... در آخرین لحظات عمرش، در پای چوبه دار، و آن شهادتی که بهنگام مواجه شدن با مرگ از خودنشان داد، نمایانگر ایمان وی به حقانیت مواضعش می‌باشد.

در پایان مقاله را با جملاتی از میرزاخان قزوینی در یادداشت‌هایی که بر کتاب «انقلاب ایران» براون نوشته است به پایان می‌بریم. وی نقل میکند: «هر روز دادرسی او فقط گفت: اینها (یعنی قضاوت و نابودکنندگان وی) آیا در روز قیامت جواب مرا خواهند داد؟... سپس بدون ترس با عراسی، خطاب به دژخیمان که برای انجام تکلیف منتظر او

بودند گفت: «کار خود را بکنید» پس با عمامه و عبا آویخته شد»

تنها کسی میتواند چنین جانانه جان بدهد که دست به مبارزات اصولی زده و دست کم بر حقانیت مواضع خودایمان داشته باشد.

والسلام

(۱) - م - ق هدایت: خاطرات و خطرات ص ۲۰۴

بعنوان نمونه اعتراف دشمنان نیز رجوع شده به: شرح حال رجال ایران نوشته مهدی بامداد (ج ۳) و «انقلاب ایران» تالیف ادوارد براون

(۲) برای دریافت کم و کیف سخنان غریب‌زبان

در این مورد به کتاب «قانون اساسی ایران و اصول دموکراسی» نوشته مصطفی رحیمی انتشارات امیرکبیر و کتاب «تفسیر قانون اساسی ایران» نوشته مرتضی راوندی، انتشارات مشرقی تهران رجوع شود

گردش سود.....

نرخ عادلانه مطلق تا امروز در جامعه بشری تحقق پیدا نکرده است نه در سیستم‌های مارکسیستی و نه در سیستم سرمایه داری و نه در اسلام.
نرخ عادلانه مکانیسم می‌خواهد و اینکار علم اقتصاد است. عامل اخلاق عامل خیلی مهمی است ولی باز عامل علمی را نمیشود از نظر دور داشت.

خلاصه بحث

خلاصه بحث تا اینجا این است که؛ اصل «سودسرمایه» در شکل ابزار تولید ولو بمقدار بسیار

ناچیز از نظر منطقی قابل قبول است. اصل «سودسرمایه» در شکل مستغلات ولو بمقدار بسیار ناچیز از نظر منطقی قابل قبول است. سود خالص سرمایه غیر تولیدی و غیر مستغلاتی و نظیر آن به هیچ عنوان قابل قبول نیست. منظور از «سودخالص» یعنی سود کلی صرف نظر از اجرت خدماتی بازرگان و امثال آن و صرف نظر از نرخ تورم اجتناب ناپذیر. غیر از این اگر تورمی داشته باشیم، سود آن از نظر اقتصادی با ربا فرقی ندارد.
پس سودسرمایه بازرگانی آن مقدار که مربوط

به اجرت خرید و فروش است با ربا فرق دارد، فقط آن مقدار که منحصر برمیگردد به سودخالص این سرمایه عقیم، مثل ربا است.

(سرمایه ابزار تولید عقیم نیست، زاینده است. سرمایه مستغلاتی عقیم نیست، بهره دهنده است. سرمایه بازرگانی عقیم و بی ثمر است) سود سرمایه که در شکل یک شینی بی ثمر عقیم است عبارتست از «سرمایه بازرگانی»، یا «سرمایه در گردش دستگاههای تولیدی» انهم مثل سودبازرگانی است. اینها عموماً مثل ربا هستند و هیچ توجیه اقتصادی ندارند. ادامه دارد

صنایع دستی.....

قابل تحویل است و مورد استفاده جهت حمل مجروح و مهمات بکمک نفر و موتورسیکلت دارد. این دستگاه با کمی تغییر جهت حمل محصولات کشاورزی در مزارع مساعد است.
۸- دستگاه ترانس جوش ۲۵۰ آمپر سالی ۸۰۰ دستگاه.

۹- خرید دستگاههای منبع سازی - لبه زنی و کاسه زنی ۱۰ دستگاه درسال.
۱۰- جعبه زنبور عمل ۱۰ هزار عدد درسال.
۱۱- ماشین جوجه کشی ۱۰۰ تانی ۴ تا ۵ هزار دستگاه درسال.
۱۲- کارخانه بیخ سازی از ۲ تا ۱۰ تن در روز

درسال ۱۲۰ دستگاه قابل تحویل است.
۱۳- سردخانه درماه ۲۰۰ مترمکعب قابل تحویل است.
۱۴- کارخانه پودرماهی.
۱۵- کارخانه رب گوجه فرنگی ۱۰ دستگاه درسال.

۱۶- سوله و نصب سوله.
۱۷- درب و پنجره چوبی.
۱۸- تخته سه لانی ۳۰۰۰ مترمربع درماه.
۱۹- قالب تیرسیمانی ۱۰۰ قالب درماه.
۲۰- قالب سازی اگر نمونه داده شود.
۲۱- ایجاد کارگاههای تراش کاری ۱۰ واحد

درسال.
۲۲- ایجاد کارگاههای ریخته گری ۲۰ واحد درسال.
۲۳- دستگاه بسته بندی خرما.
۲۴- ساخت و نصب دارقالی.
۲۵- کارخانه تولید فرم آتش نشانی.
۲۶- تولید گچ.

ضمناً در مورد ساخت وسائل کشاورزی با کمیته کشاورزی هماهنگی خواهد شد. همچنین اگر اطلاعات بیشتری در این زمینه خواسته شود بعداً در اختیار گذاشته می‌شود.